

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
“УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ
НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ”
ІНСТИТУТ ФІЛОСОФІЇ ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК

СВІТОГЛЯД – ФІЛОСОФІЯ – РЕЛІГІЯ

Збірник наукових праць

Заснований у 2011 р.

Випуск 5

За заг. редакцією д-ра філос. наук, проф. І. П. Мозгового

СУМИ
ДВНЗ “УАБС НБУ”
2014

Література

1. Бакиров А. НЛП-технологии: Разговорный гипноз / А. Бакиров. – М. : Эксмо, 2011. – 416 с.
2. Гиллиген С. Терапевтические трансы: руководство по эриксоновской гипнотерапии / С. Гиллиген. – М : Класс, 1999. – 416 с.
3. Гордеев М. Н. Классический и эриксоновский гипноз : практическое руководство / М. Н. Гордеев. – М. : Изд-во института психотерапии, 2001. – 240 с.
4. Ротенберг В. С. Сновидения, гипноз и деятельность мозга / В. С. Ротенберг. – М. : Центр гуманитарной литературы “РОН”, В. Секачев, 2001. – 256 с.
5. Слостенин В. А. Целостный педагогический процесс как объект профессиональной деятельности учителя / В. А. Слостенин, А. И. Мищенко. – М. : Прометей, 1997. – 201 с.
6. Эриксон М. Гипнотические реальности: Наведение клинического гипноза и формы косвенного внушения / М. Эриксон, Э. Росси, Ш. Росси ; пер. с англ. М. А. Якушиной. – М. : Класс, 1999. – 352 с.
7. Япко М. Д. Введение в гипноз : практическое руководство / М. Д. Япко. – М. : Центр психологической культуры, 2002. – 191 с.

Отримано 20.01.2014

Summary

Nikolaienko Serhei. Associative methods of hypnotic trance induced activity as a factor in educational decision-suggestive educational problems

The article substantiates the thesis that the associative strategy of forming active trance is the most optimal technology increase suggestibility of students in the process of solving the teacher suggestive educational and pedagogical challenges. It is shown that for dipping uchaschegogsya active in a hypnotic trance within associative strategies appropriate to use techniques such as questioning, lever guidance storytelling.

Keywords: *suggestive educational and pedagogical task, increased suggestibility, hypnotic trance, associative strategy of forming active hypnotic trance*

УДК 159.955

Микола ПРОЦЕНКО

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ЖИТТЄВО-ДОСВІДНОГО І НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ

У статті розглядаються деякі аспекти взаємозв'язку життєво-досвідного знання з науково-емпіричним і науково-теоретичним дослідженням. Обґрунтовується точка зору, згідно з якою життєво-досвідне знання є невід'ємним компонентом у розвитку науки. Звертається увага на те, що такі поняття як “здоровий глузд”, “живе споглядання”, “життєве досвідне знання” є занадто складними і потребують подальшого дослідження.

Ключові слова: *наука, життєво-досвідне знання, здоровий глузд, теорія, метод пізнання, емпіричне, теоретичне.*

© Микола Проценко, 2014

Постановка проблеми. На рубежі ХХ–ХХІ століть відбуваються якісні зміни в оцінці наукових і ненаукових засобів пізнання. Пізнання природних і суспільних явищ перестає пов'язуватися виключно з науковою діяльністю. Все більше на роль пізнавальної діяльності претендують паранауки і езотеричні вчення (парапсихологія, уфологія, хіромантия, магія, алхімія, астрологія, гностицизм та ін.). Деякі фахівці ставлять питання про виникнення нової науки – нооекології, яка знаменує “перехід від звичного бінарного (раціо-понятійного і чуттєво-образного) до тринорного (раціо-понятійного, чуттєво-образного і інтуїтивно-символічного в їх єдності)” [8, с. 181]. Причини такого становища, як справедливо зазначає С. Е. Крапивенський, полягають в тому, що “наука звинувачується у багатьох гріхах: природознавство не зуміло передбачити такі згубні для людини і людства в цілому наслідки, які сьогодні “видає на гора” атомна фізика, генетика, біоінженерія, хімія синтеза і т.д.; суспільствознавству інкримінується причетність до соціалістичних перетворень на значній частині земної кулі” [9, с. 181].

З іншого боку, сьогодні все більше стає очевидним, що геніальні наукові відкриття і теорії формувались не чисто раціональним, теоретичним шляхом. Навіть на науково-теоретичному рівні пізнання використовується фантазія, інтуїція, здогад, здоровий глузд тощо. Сучасна наука може синтезувати в собі різноманітні види знань. Наприклад, астрологія, використовуючи знання астрономії і математики, здійснила певний внесок у формування “Ефемерід” – таблиці небесних координат Сонця, Місяця, планет та інших астрономічних тіл [9, с. 186].

Стає актуальною проблема визначення меж між науковим і ненауковим у пізнанні, пошуку критеріїв, за якими можна відрізнити науку від псевдонауки, наукове знання від ненаукового. У літературі є обґрунтована точка зору стосовно, що “найбільш звичні і часто використовувані нами донаукові і ненаукові види знань зрозумілі поверхнево і описані більш абстрактно, ніж високоспеціалізовані проявлення наукового знання” [12, с. 271]. Стає зрозумілим, що наука не може претендувати на монополію у духовному забезпеченні людської життєдіяльності.

Аналіз актуальних досліджень. Проблема взаємозв'язку життєво-досвідного і наукового у пізнанні вирішувалась у різні періоди пізнавальної діяльності людини. На сучасному етапі дана проблема була предметом дослідження багатьох українських (П. В. Копнін, В. І. Шинкарук, С. Б. Кримський, М. В. Попович) та російських (В. С. Стьопін, В. С. Швирьов, П. П. Гайденко, А. М. Плотніков) філософів. Але механізм взаємозв'язку життєво-досвідного і наукового досліджений недостатньо. У порівнянні з життєво-досвідним відображенням дійсності

більшою мірою розкрита специфіка наукового пізнання, закономірності її розвитку.

Мета статті. У рамках даної статті ставиться завдання розглянути деякі аспекти взаємозв'язку життєво-досвідного і наукового у пізнанні, показати, що даний взаємозв'язок є динамічним і що життєво-досвідне є не тільки необхідним і важливим компонентом наукового знання, але й складним соціальним явищем.

Виклад основного матеріалу. Поняття “життєво-досвідне” інколи ототожнюють з такими поняттями як “здоровий глузд”, “життєве”, “життєве”, “буденне”, “стихійно-емпіричне”. Ми визначаємо життєво-досвідне як пізнання, яке безпосередньо виникає і існує в процесі усіх видів життєдіяльності людини і в першу чергу в практичній діяльності. Воно спирається на багатовіковий досвід поколінь, як правило не має чітко визначеного предмета пізнання, різноманітне за проявами, не розчленоване як за змістом, так і формами існування. Життєво-досвідний рівень пізнання більшою мірою спирається на здоровий глузд, основна функція якого – упорядкування, систематизація даних чуттєвого відображення дійсності. У ньому значною мірою домінує наглядно-образне мислення.

Питання, що стосуються взаємозв'язку буденного і наукового у пізнанні, вирішувались в різні часи. В античній філософії виділялись і протиставлялись одне одному поняття здорового глузду і справжнього знання. У Новий час ця проблема пов'язувалась з боротьбою між раціоналізмом і емпіризмом, з усім тим, що заважало розвитку науки і, в першу чергу, схоластикою. Декарт, протиставляючи раціональне чуттєвому, зазначав, що досягнення істини можливе за допомогою чистого теоретичного розуму. Спіноза, який теж недооцінював чуттєвий досвід, вважав вищим видом пізнання раціональну інтуїцію і зазначав, що за допомогою досвіду можна пізнати факти існування модусів, а не істотні ознаки речей [10, с. 328]. Французькі просвітителі XVIII ст. говорили про всесильність науки і розуму, просвітництва і знань. Головною причиною негараздів людського життя вважали невігластво, яке можна подолати за допомогою просвітництва. І. Кант торкається проблеми буденного і наукового у пізнанні в зв'язку з дослідженням трансцендентальних умов пізнання, які є недоступними емпіричному суб'єкту, і на цій основі розмежовує наукове, донаукове і позанаукове знання. Він зазначає: “Хоча ми із досвіду і пізнаємо, що об'єкт має ті чи інші властивості, але ми не знаємо при цьому, що він не може бути іншим” [5, с. 106]. У цілому він вважає, що розум здатний до самого високого узагальнення і синтезу, є вершиною мислення. Гегель також вказує на обмеженість здорового глузду і абсолютезує спекулятивний

розум. Філософ повинен “йти далі здорового глузду, бо те, що зазвичай називають здоровим глуздом, не є філософією...” [1, с. 118].

У цілому в історії філософії превалювали односторонньо-сцієнтистські установки, життєво-досвідний рівень пізнання, його вплив на науку і практику, значимість у постановці і вирішенні проблем пізнавальної діяльності оцінювалась і досліджувалась в недостатній мірі. Дана обставина обумовлювалась тим, що науково-теоретичне пізнання має певні переваги в порівнянні з ненауковими видами пізнавальної діяльності.

У вирішенні проблеми взаємозв'язку життєво-досвідного і наукового у пізнанні, на нашу думку, слід підійти з позиції принципу єдності історичного і логічного, який потребує вирішення певної проблеми починаючи з дослідження передумов, що сприяли виникненню об'єкта дослідження. У даному випадку важливо якоюсь мірою розглянути причини і умови, через які виникла наука.

Відомо, що до виникнення науки тривалий час існував стихійно-емпіричний, донауковий рівень пізнаваності дійсності, безпосередньо пов'язаний з практичною діяльністю. У даний період формування понять здійснюється в основному на основі виділення загальних ознак одиничних предметів і підпорядковувалось законам природної логіки, які, звичайно, ще не усвідомлювались, не були предметом спеціального дослідження.

Наука виникає в силу певних закономірностей, природнім шляхом. Перш за все слід звернути увагу на соціально-економічні фактори. Як відомо, саме розвиток матеріального виробництва в стародавній Греції з одного боку, потребував знань, які б адекватно відображали предмети і явища, а з іншого – він сприяв діленню суспільства на класи, що дало можливість поділу праці на розумову і фізичну. Таким чином, уже в рабовласницькому суспільстві з'являється можливість відносно невеликій кількості людей, як правило представникам рабовласницького класу, професійно займатися розумовою працею.

Передумовою виникнення науки була величезна кількість знань і досвіду, спостережень, виробничих звичок, загальних уявлень про природу і суспільство, які віками вироблялись ненауковими видами пізнання.

Особливо велику роль у виникненні науки відіграла поява писемності. Вона сприяла тому, що тепер предметом спеціальної діяльності вченого стає само мислення, його форми і закони, пізнавальні засоби. Виникає наука, яка вивчає мову (граматика) і наука, яка вивчає взаємозв'язок між елементами думки, закони і форми мислення, закономірності їх формування – логіка. Дані фактори сприяли розвитку

абстрактно-логічного мислення, формуванню наукових форм відображення дійсності.

Уже грецька математика, на відміну від життєво-досвідного знання, має спеціальний понятійно-категоріальний апарат, систему логічно пов'язаних знань, яка характеризується виводимістю одних положень із інших, доказовістю. У науки значно ширші пізнавальні можливості, вона здатна виконувати пояснювальну і прогностичну функції. Життєво-досвідне пізнання як форма практичної, повсякденної діяльності в першу чергу спирається не на наукові гіпотези і теорії, а на багаторазове повторення поколіннями людей різних практичних дій з предметами, які приносять певний позитивний результат і фіксуються у певних правилах, звичаях, судженнях, умовиводах тощо. Теоретична наука виявляє в усій різноманітності фактів їх необхідну закономірну єдність. Життєво-дослідне знання по суті одностороннє. Ті зв'язки між предметами, які в ньому можуть описуватися, є зовнішніми, вони не розкривають внутрішні, необхідні сторони предметів.

Життєво-досвідне і наукове по різному співвідносяться на науково-емпіричному і науково-теоретичному рівнях пізнання. Специфіка емпіричного пізнання полягає в тому, що в ньому домінують першопочаткові узагальнення, формуються фактофіксуючі судження на основі безпосереднього досвіду. У ньому ставляться і вирішуються проблеми, які безпосередньо виникають у живому спогляданні. Життєво-досвідне знання, природня мова у науково-емпіричному рівні в порівнянні з науково-теоретичним використовується більшою мірою.

У науково-теоретичному пізнанні формуються внутрішньо диференційовані мислимі конструкції, своєрідні теоретичні моделі реальності. У них предметом маніпуляції стає не знакова форма знання, а сам ідеалізований предмет, його змістовне уявлення, яке може мати безпосередній зв'язок з предметною реальністю. Це означає, що наука отримує можливість досліджувати предмети і явища відносно незалежно як від науково-емпіричного, так і життєво-досвідного рівнів пізнання. П. Ф. Рокицький, вказуючи на цінність математичного моделювання у біологічному пізнанні, зокрема, зазначає, що “математична модель дозволяє проаналізувати такі аспекти досліду (схрещування і т.п.), які взагалі не можуть бути відтворені у реальній обстановці” [11, с. 14].

Одна з найважливіших функцій емпіричного дослідження в сучасній науці – бути ланцюгом, який поєднує теоретичні знання з інформацією про предмети, дані у живому спогляданні. Як стверджує П. В. Копнін, сучасна фізична теорія складається як із структур, які виражені мовою математики, так і з емпіричних даних, і що “теоретична побудова включає в себе як елементи, взяті безпосередньо із досліду і

спостережень, так і попередній досвід, зафіксований у певних формах у вигляді мовних структур [5, с. 264]. Таким чином, життєво-досвідне знання зв'язується з науково-теоретичним рівнем опосередковано, через науково-емпіричне дослідження.

На відміну від життєво-досвідного пізнання, наука має свою штучну, формалізовану мову. Історія науки показує, що межа між мовою науки і буденною мовою змінюється. В одному відношенні розрив між двома мовами зростає, а в іншому він зменшується. Наприклад, такі наукові поняття біології, як “біологічний вид”, “популяція”, “генотип”, “мутація” та ін., вживаються в життєво-досвідному пізнанні. Оскільки стихійно-досвідне знання постійно наповнюється науковою інформацією, то межа між ним і наукою не статична, а динамічна. Більше того, як зазначалося, при формуванні наукової мови теорії нерідко використовуються семантичні і граматичні ресурси природної мови. “Поняття класичної фізики, – писав В. Гейзенберг, – є гарно обробленими поняттями нашого повсякденного життя і утворюють важливу складову частину мови, яка є передумовою усього природознавства” [12, с. 278].

Поняття науки є абстракціями більш високого порядку. У життєво-досвідному пізнанні використовуються поняття, які безпосередньо виводяться із досвіду. Такі поняття можуть фіксувати найбільш загальні, істотні ознаки предметів, їм дається коротка дефініція. Вони відображають такі властивості, які сприймалися за допомогою відчуттів. Теоретичне поняття є системою суджень про такі істотні ознаки предметів, які відображаються через призму теорій і законів пізнання. Але їх формування значною мірою здійснюється на основі емпіричних і життєво-досвідних понять. А. Ейнштейн писав, що “природні математичні поняття можуть бути підказані досвідом, але ні в якому разі не можуть бути виведені з нього”, що “будь-яка спроба чисто логічного виводу основних понять і принципів механіки із окремих дослідів приречена на невдачу” [3, с. 220].

Наприклад, із історії біології відомо, що формування поняття “біологічний вид” здійснювалось ще на рівні донаукового, стихійно-емпіричного пізнання. У процесі практичної діяльності людина тривалий час накопичувала інформацію про окремі властивості “біологічного виду”. Займаючись рослинництвом і тваринництвом, люди помічали, що в природі мається множина близько родинних і відмінних один від одного організмів, дізнавалися про їх здатність в процесі відтворення потомства зберігати родинну форму в ряді поколінь. “У понятті породи, – писав К. М. Завадський, – були виявлені три майбутні критерії виду: 1) морфологічний – подібність групи особин; 2) фізіологічний – здатність при внутрішньо породних схрещуваннях відтворювати плодове потомство; 3) генетичний – збереження потомством типу батьків”

[3, с. 24]. Дані ознаки виявлені на рівні стихійно-емпіричного пізнання. Але ж така ознака біологічного виду як “фізіолого – біохімічна” (неоднаковість хімічних властивостей і фізіологічних процесів різних видів) могла бути виявлена і зафіксована тільки на рівні науково-теоретичного пізнання.

Наука спирається на спеціально розроблений понятійно-категоріальний апарат, методи, принципи, закони, за допомогою яких здійснює систематизацію знання, вищою формою якого є теорія. Окреме знання оцінюється як наукове в силу того, що є складовою частиною наукової системи. Якщо життєво-досвідне знання як правило виникає на основі узагальнення повсякденного практичного досвіду з застосуванням деяких наукових (наприклад, індуктивний метод єдиної подібності і відмінності, метод аналогії і метод моделювання та ін.), а в основному ненаукових засобів пізнання, то наука використовує такі методи, як аксіоматико-дедуктивний, генетично-конструктивний, метод сходження від абстрактного до конкретно та ін., які безпосередньо оперують з абстрактними об’єктами, зафіксованими у відповідних знаках. Життєво-досвідному пізнанню вони недоступні. Наука використовує власну логіку і закономірності свого розвитку і тому здатна розвиватись на своїй власній основі. У даному сенсі, як писав П. В. Копнін, вона “протиставляється життєво-досвідному знанню, що виникає в результаті узагальнення досвіду повсякденного життя із застосуванням засобів, понять, які не є складовою частиною сучасної науки [6, с. 262].

Але недостатня системність і організованість життєво-досвідного знання компенсується гнучкістю і відкритістю його мови, яка дає можливість засвоювати і використовувати це знання в принципі кожній людині у повсякденному житті, в тому числі і в науковому пізнанні. У даному сенсі життєво-досвідне пізнання є необхідною складовою людського пізнання взагалі. Часто спираючись саме на здоровий глузд, людина висуває, а інколи і вирішує проблеми, які є предметом наукового розгляду. Прикладів цьому історія науки і практики знає багато. Наприклад, відомо при яких обставинах відкрив знаменитий принцип гідростатики Архімед: “На кожне тіло, занурене в рідину, діє виштовхуюча сила, яка спрямована вгору і яка рівна вазі витісненої ним рідини”. Ще один приклад. Одного разу під час польоту на літаку ледь не загинув один із перших російських авіаторів і льотчиків С. І. Уточкін (1876–1916). Аварія скоїлась через те, що не спрацювало магнето (прилад, який механічну енергію перетворює в електричну). Перед відомим авіаконструктором О. О. Мікуліним (1895–1985) виникла складна науково-практична проблема – як удосконалити магнето, щоб забезпечити безпеку польотів. Допоміг життєвий випадок. Одного разу на

вулиці Мікулін побачив чоловіка з дуже пошкодженим оком, яке не могло бачити. Коли незнайомиць підійшов ближче, то підмигнув Мікуліну непошкодженим оком. У геніального конструктора ментально виникла ідея поставити у літаку два магнето.

Але абсолютизувати значимість життєво-досвідного у науковому пізнанні не має підстави. У зв'язку з цим П. В. Копнін зазначав, що Ньютон вважав свої принципи такими, що не виходять за рамки досліду і є його узагальненням, і “якщо б Ейнштейн слідував цьому методу, то ніколи не створив би загальної теорії відносності. У нього не було б не тільки множини, але й одного досліду, із якого б випливали її фундаментальні поняття” [7, с. 357].

Критерієм істинності життєво-досвідного знання є практична діяльність. Але можливості практики як критерія істини обмежені. У різні періоди розвитку науки виникали теорії, які не могли одразу бути перевіреними на практиці. Відомо, що в фізиці довгий час існувала думка про те, що світловий промінь є ідеально прямою лінією. Але згідно з загальною теорією Ейнштейна промінь світла зірки, проходячи мимо Сонця, повинен відхилитися від прямої лінії на певну величину. Дане положення на практиці було перевірене не одразу.

Перевага науки полягає в тому, що вона може застосовувати інші критерії перевірки знань, в принципі недоступні життєво-досвідному пізнанню. Вона, наприклад, застосовує принцип фальсифікованості, який полягає не в підтвердженні, а в спростуванні теорії і наслідків, які з неї випливають; критерій несуперечливості теорії (якщо в теорії є формально-логічна суперечливість типу А і не-А, то з неї випливає все що завгодно); критерій внутрішньої і зовнішньої когерентності знання (вимога системної упорядкованості положень теорії і її узгодженості з фундаментальним знанням) та ін.

Наука більшою мірою спирається на розум як вищий рівень мислення, а в життєво-дослідному пізнанні предмети і явища досліджуються на рівні розсудку. Але ще Гегель зазначав, що в практичній і теоретичній діяльності не можна досягти визначеності без розсудку, спекулятивний розум є синтезом розсудочного і розумного. “Розум без розсудку – це ніщо, а розсудок і без розуму – дещо” [2, с. 54].

Більше того, здоровий глузд не повинен розглядатися як безпосереднє дане, він є достатньо складним явищем. Його зміст формується на основі тривалого історичного розвитку пізнання, постійно асимілюючи науково-теоретичні компоненти знань, які входять в духовну культуру різних епох. У цьому відношенні протиставленню життєво-досвідного і наукового у пізнанні немає достатньої підстави. Звертаючи увагу на те, що розсудок і розум є двома необхідними моментами наукового пізнання, П. В. Копнін зазначає, що “взаємозв'язок розсудку і розуму

в розвитку теоретичного мислення виражається також і в тому, що розсудочне мислення повинне переходити в розумне, завершуватися ним, а останнє, досягаючи певного ступеню зрілості, стає розсудочним” [8, с. 219–220].

У життєво-досвідному пізнанні застосовується стихійна логіка, яка відповідає правилам і принципам формальної логіки. Вона історично довгий час була єдиною логікою наукового дослідження, сприяючи тому, щоб мислення людини було послідовним, визначеним, несуперечливим, доказовим. Вона відображає якісні характеристики предметів, їх відносну незмінність і тотожність один одному. Науково-теоретичне мислення, окрім формальної логіки, застосовує закони і принципи діалектичної логіки, яка є системою правил і принципів пізнання, сформульованих на основі законів розвитку. Діалектична логіка орієнтує людей в їх практичній і пізнавальній діяльності, “розробляє вимоги до мисленно діючого суб’єкта, дає теоретичні обґрунтування форм, в яких здійснюється рух пізнання до істин” [13, с. 17]. Серед принципів діалектичної логіки: принцип всебічності розгляду, принцип сходження від абстрактного до конкретного, принцип єдності історичного і логічного, принцип протиріччя, принцип системності та ін.

Значимість життєво-досвідного компонента чітко проявляється в процесі перевірки складних теоретичних конструкцій на практиці, в експериментальній діяльності. У зв’язку зі сростанням у сучасній науці такого пласта знань про предмети, який не має безпосередньої емпіричної зіставленості, інакше кажучи, безпосередньо не пов’язаного з експериментальними даними, з’являється необхідність у розробці шляхів та методів співвідношення теоретичних конструкцій з емпіричними знаннями про предмети, долати інколи виникаючу в науці відокремленість емпіричного і теоретичного рівнів. Наприклад, в сучасній біології процес теоретизації пов’язаний з застосуванням математичних методів, побудовою різних теоретичних моделей живого і їх дослідження у відносній відособленості від емпіричного дослідження, а також з використанням методів формалізації знання і методів пізнання інших наук і перш за все фізики, хімії, математики [11, с. 7–20]. У подоланні непорозуміння між вченими емпіриками і теоретиками значною мірою використовується семантичний багаж, знання і досвід життєво-досвідного рівня знання.

Висновки. Життєво-досвідне і наукове пізнання є двома необхідними сторонами пізнавальної діяльності людини, між якими існує органічний і динамічний зв’язок. Тому значимість життєво-досвідного знання не повинна недооцінюватись або принижуватись. Одне з його важливих завдань – бути зв’язковим ланцюгом між теорією і практикою.

Значну долю інформації про світ людина отримує із позанаукових джерел, в тому числі і життєво-досвідного пізнання. Науково-теоретичний багаж постійно збагачує життєво-досвідне знання інформацією про природу, суспільство, пізнання.

При вирішенні проблеми співвідношення потрібно дотримуватись диференційованого підходу до сучасної науки, враховувати той факт, що на сучасному етапі розвитку суспільства існують різні види наук як по предмету, науковому рівню, так і завданнях, методах дослідження.

В емпіричних (описових) теоріях в порівнянні з науково-теоретичним дослідженням, в більшій мірі використовується знання і природна мова життєвого досвіду. У формалізованих теоріях математики або логіки, відсутній безпосередній зв'язок з повсякденною життєдіяльністю людини.

Життєво-досвідне пізнання як історично перший рівень у розвитку пізнавальної діяльності постійно перебуває у зміні під впливом соціально-економічних, наукових, просвітницьких та інших факторів.

Сьогодні перед наукою постають грандіозні задачі, які мають практичне і теоретичне значення. Наприклад, в квантовій фізиці – створення квантового комп'ютера, бази для нанотехнології, практична реалізація квантової криптографії; в біології – розшифровка генетичного коду, дослідження процесу реалізації інформації, яка в ньому записана; в медицині – дослідження механізму перетворення нормальних клітин організму в злоякісні, розробка методів клонування органів і тканин організму людини, вивчення механізмів, які викликають алергію і запалення. Вирішення даних проблем може здійснюватися в першу чергу не за допомогою ненаукових засобів пізнання, а на високому науково-теоретичному рівні. Альтернативи науці в даному плані бути не може.

Література

1. Гегель Г. В. Ф. Энциклопедия философских наук : в 3 т. – Т. 1. Наука логики / Г. В. Ф. Гегель. – М. : Мысль, 1974. – 452 с.
2. Гегель Г. В. Ф. Работы разных лет : в 2 т. – Т. 2 / Г. В. Ф. Гегель. – М. : Мысль, 1971. – 630 с.
3. Диалектическая логика : в 8 т. – Т. 2 / под ред. Э. М. Орруджева, А. П. Шептулина. – М. : Изд-во Моск. ун-та, 1986. – 295 с.
4. Завадский К. М. Вид и видообразование / К. М. Завадский. – Л. : Наука, 1968. – 357 с.
5. Кант И. Соч. : в 6 т. – Т. 2 / И. Кант. – М. : Мысль, 1964. – 748 с.
6. Копнин П. В. Диалектика как логика и теория познания / П. В. Копнин. – М. : Наука, 1973. – 264 с.
7. Копнин П. В. Диалектика, логика, наука / П. В. Копнин. – М. : Наука, 1973. – 464 с.
8. Копнин П. В. Гносеологические и логические основы науки / П. В. Копнин. – М. : Наука, 1974. – 508 с.

9. Крапивенский С. В. Общий курс философии : учебник для студентов и аспирантов нефилософских специальностей / С. В. Крапивенский. – Волгоград : Изд-во Волгоград. ун-та, 1998. – 472 с.
 10. Спиноза Б. Избранные произведения : в 2 т. – Т. 1 / Б. Спиноза. – М. : Мысль, 1957. – 631 с.
 11. Рокицкий П. Ф. Специфика современного этапа развития биологии / П. Ф. Рокицкий // Биология и современное научное познание. – М. : Наука, 1980. – 367 с.
 12. Филатов В. П. Единство и многообразие типов знания / В. П. Филатов // Теория познания в четырех томах. – Т. 2. Социально-культурная природа познания. – М. : Мысль, 1991. – 478 с.
 13. Шептулин А. П. Диалектический метод познания / А. П. Шептулин. – М. : Политиздат, 1983. – 320 с.
- Отримано 20.01.2014

Summary

Procenko Mykola. Communications life-on experience and scientific knowledge.

This paper discusses some aspects of interrelation vital experiential knowledge of scientific, empirical and scientific and theoretical studies. Obruntovuyetsya point of view, according to which life-empirical knowledge is an integral component in the development of science. Attention is drawn to the fact that such a thing as common sense, intuition living, the living experiential knowledge is too complex.

Keywords: *science, life-experiential knowledge, common sense, theory, method, act, theoretical, empirical.*

УДК 811.111

Ірина СОКОЛОВА

ДИСКУРС ІНТЕРНЕТ-РЕКЛАМИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Дослідження дискурсу інтернет-реклами є актуальним в аспекті загальних досліджень комунікативних процесів. Дискурс-аналіз може бути використаний як структурний інструмент для аналізу текстової організації, так і як етнографічний інструмент для розширення усвідомлення конкретної культури.

Ключові слова: *дискурс інтернет-реклами, соціолінгвістична компетенція, прагматична мета.*

Постановка проблеми. Дослідження комунікативного процесу продовжує займати провідні позиції у межах лінгвістичних студій. Сучасне суспільство створює нові вимоги до вивчення процесу комунікації, що спричиняє зміщення дослідницьких акцентів з міжособистісної комунікації на масову та міжкультурну комунікації, з функціональних ознак об'єктів дослідження на їх системно-діяльнісні характеристики, все більше заглиблюючись у дослідження ролі та місця індивідуума у процесі комунікації.